

INDHOLDSFORTEGNELSE

TILLÆG
til Vore Kirkegårde
bind 22 . nr. 8

TILLÆGET:

Havearkitekt M.D.H. Torben Michelsen: Urnegrave	s. 69	Ny forside	s. 61
Kirkegårdsinspektør cand. hort. Jørgen Jørgensen og billedhugger Wilhelm Fridericia: Askefællesgrav på Søndermark kirkegård	s. 74	Efter dommen	s. 61
		Landslaget for kirkegårdskultur i Norge	s. 63
		Fra dagbladene	s. 64
		Fra tidsskrifterne	s. 68

Forsiden der er tegnet af grafiker Loui Mikael fremføres her for fjerde og sidste gang. Til højre er forsiden til næste bind afbildet, tegnet af grafiker S. T. Helge Hansen.

Vore Kirkegårdes forsider

Til nyankomne abonnenter som kunne være i tvivl om hvad det forestiller er meningen med denne, den foregående og efterfølgende ligesom bladets indhold at skildre situationen på vor tids nordiske kirkegårde:

Traditionelle træk og former her og der – ind imellem ingenting –; man prøver nogle steder at konstruere en ny tradition ved efterligning af tidligere tiders gravformer og idealer – skønt menneskeheden livsmønster har ændret sig –.

Andre steder nedbrydes traditioner bevidst for at skabe grundlag for nye udtryk.

En vældig bevægelse er i gang. Vi er vidne til en chokerende omkalfatring. Rammen sprænges, indholdet er skærende disharmoni – alt hvad vi udfører blæser væk for vinden. „Vore kirkegårde“ vil vedblive at eksisterere så længe som menneskeheden – som det eneste absolutte midtpunkt – skønt bladene vendes hurtigt . . .

91 jyske menighedsråd har i 1966 modsat sig flytning af tyske krigsgrave. 13 af disse har gennem hrs. Ove Rasmussen anlagt sag mod kirkeministeriet med påstand om at ministeriet ikke har haft kompetance til at indgå aftale med den vesttyske regering om at samle de ca. 26.000 tyske krigsdøde fra 2. verdenskrig på 34 danske kirkegårde.

Efter dommen

De 13 menighedsråd fik senere tilslutning hertil af de øvrige 78 protesterende menighedsråd.

Landsretsdommen gik de 91 menighedsråd imod og fastslog i sine præmisser:

„Retten skal indledningsvis bemærke at det lægges til grund, at den mellem den danske regering og forbundsrepublikken Tysklands regering den 3. oktober 1962 indgåede overenskomst hviler på anerkendt, international sædvane, og at forbundsrepublikken har været berettiget til at optræde som repræsentant for de af overenskomsten omfattede krigsdødes pårørende. Retten finder, at der ikke af de af sagsøgerne påberåbte lovbestemmelser kan udledes nogen ret for sagsøgerne til at være medbestemmende ved afgørelser om ligflytning men at sådanne afgørelser i overensstemmelse med gammel administrativ praksis træffes af kirkeministeriet som øverste administrative, kirkelige myndighed. Denne opfattelse finder også støtte i den med hjemmel i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde udstedte andordning af 20. april 1953 § 28, hvorefter ligflytning kun må finde sted efter forud indhentet tilladelse fra kirkeministeriet. Hvad endelig angår det af sagsøgeren påberåbte hensyn til gravfreden skal retten udtale, at dette hensyn ikke findes at kunne give sagsøgeren ret til at være medbestemmende med hensyn til flytning af de af overenskomsten omfattede lig.“

Således ser den juridiske side af sagen ud. Landsretsdommen er nu af menighedsrådene blevet indanket for højesteret.

Der er vel næppe mange der tror den bliver anderledes.

I menighedsrådenes argumentation før og efter dommen som den er fremført i dagspressen understøttet af ikke implicerede privatpersoner fremgår det at det ikke er etiske og religiøse principper, der bliver krænket ved den danske regerings tilladelse til exhumeringerne men at menighedsrådene føler deres rettigheder anfægtet ved at de ikke er taget med på råd i tide.

Samtidig er der fra højesteretssagfører Ove Rasmussens side blevet trukket nationale grunde frem som en del af årsagerne. Herved har Ove Rasmussen utvivlsomt gjort sagen en bjørnetjeneste, ligesom alle de der har benyttet sagen til at luften politiske anskuelser.

De implicerede tyskere har ikke uden grund følt sig såret over denne vending i sagen.

Var dette ikke sket og havde menighedsrådene i sin argumentation kunnet påvise en stærkere etisk holdning i deres protester mod at forstyrre gravfreden *i al almindelighed* og helt igennem have efterlevet respekten for den var de sikkert kommet igennem nederlaget med æren i behold.

Tilbage står nu kun eftertidens dom og eftertanken om rigtigheden set udfra et almentmenneskeligt synspunkt.

Af senere fortilfælde findes her i landet kun flytning og sammenlægning af engelske, amerikanske og andre allieredes flyvergrave. En flytning, der i modsætning til den her foretagne er sket i gravfredningsperioden uden protester og uden at have efterladt sig etiske komplikationer.

Det har for det engelske imperium været coutume at flytte og sammenlægge krigergrave i alle dele af verden, hvor englænderne har kæmpet og er faldet og flere tusinde større og mindre engelske krigergrave står som et manende vidnesbyrd herom. Den opmærksomme besøgende vil bemærke at gravstenene her mange steder står opstillet *standsvis efter militærrang med forskellige dødsår og -steder blandet sammen*.

Skikken er overtaget af USA der dog har flyttet en stor del af deres krigsdøde hjem til staterne (i fredningsperioden).

Ligeledes har Frankrig og flere syd- og østeuropæiske lande foretaget exhumeringer af krigergrave.

Det skønnes at af de 2 verdenskriges ca. 65 millioner krigsdøde er mellem 4 og 5 millioner senere flyttede.

Exhumeringer af ikke blot krigergrave men også „civile“ er uhyre almindelig i verden. Det er især tilfældet i Sydeuropa. Her er det en dagligdags begivenhed at skeletter 5–10 år efter begravelsen eller

senere, afhængig af om der er plads i graven til andre pårørende, altså økonomi, opgraves og henlægges i collumbarier eller nedsættes i en lille æske eventuelt samtidig med nybegravelse.

Det var og er stadig en tvingende nødvendighed idet de fleste syd-europæiske kirkegårde er stærkt overbelastede.

Af denne pladsnød er der i løbet af århundreder opstået et religiøst ritual:

Præsten stænker vievand på skeletresterne (relikvierne) og mange rettroende katolikker forestiller sig at der herved sker en forløsning af den døde sjæl. (Især i de græsk-ortodokse egne.)

Ved begravelser af krigere har der siden den græske storhedstid (jfr. Sofokles: Antigone m. fl.) knyttet sig et kompleks af forestillinger som synes videreført i vor nuværende vesterlandske kultur. Det er urealistisk at lade hånt om sådanne forestillinger.

Efter europæernes grundsyn er exhumeringer en logisk og naturlig handlemåde blot kulturmønstret overholdes. De etiske og tekniske fordele herved synes indlysende for europæeren.

I Norden synes dette ikke helt slået igennem i gravkulturen skønt det meget ofte er forekommet i middelalderen og for konger og adelige familier også senere.

Interessant bliver det at se om gravflytninger bliver mere almindelige igen her i landet især efter at urnebegravelser er vundet så stærkt frem og der derfor er minimale tekniske problemer. (Flytning af ligrester fra større grave til minigrave efter endt fredningsperiode).

Den 21. november 1966 holdt vor broderforening sit konstituerende møde i Oslo.

Der har allerede indmeldt sig godt 200 menighedsråd, kommuner, institutioner og enkeltpersoner, udtaler dens formand, kirkegårds-konsulent Karen Reistad sig til „Norsk Hagetidend“ og fortsætter:

Landslaget har til opgave at fremme sansen og interessen for kirkegårds-kultur i Norge. Dette håber vi at opnå ved at søge kontakt med enkeltpersoner, kommuner og institutioner som må antages at være interesserede i kirkegårdsforhold. Oplysningsarbejdet vil blive drevet ved hjælp af foredrags- og diskussionsmøder, kurser og udstillinger, organisering af fælles studieture i ind- og udland og det er desuden meningen at der skal udgives et tidsskrift og andre aktuelle publikationer.

Jeg tror vi kan være enige om at der er et stort behov for mere oplysning og vejledning i spørgsmål som angår gravsteder og kirkegård. Der er mange yderposter i vort land, som står alene med sine problemer på dette område, og det vil være en særlig glæde at nå ud til disse.

Alle som direkte eller indirekte har med disse ting at gøre vil have erfaret at spørgsmålene kan være af så alvorlig karakter at pålidelig og kyndig vejledning er påkrævet hvis resultatet skal blive godt.

Det er rystende hvilke forhold man støder på under besøg til kirkegårde rundt om i landet, forhold vi som kulturnation ikke burde være bekendt.

Meget af dette bunder i manglende viden, men også i ligegyldighed fra de, som har med dette at gøre. Jeg vil alligevel samtidig understrege at vi har en hel række gode eksempler på hvad der kan udrettes når interessen og viljen er tilstede.

Kirkegårdsvedtægter må være udarbejdet sådan at de tjener formålet orden og fred på kirkegårdene; de skal ikke herske.

Resultater stedets vedtægter i en kold og stram udformning af gravudstyret, må det være uheldige vedtægter. Og her er vi inde i selve kernen i arbejdet for bedre kirkegårdsforhold. Det er den enkelte grav og dens udstyr som er afgørende. De som udarbejder reglerne er ofte ikke klar over at virkningen i praksis kan være meget uheldige.

Landslaget for kirkegårds-kultur i Norge stiftet

I dag trækkes mange kirkegårde ned på et lavt plan hvad gravudstyret angår. Gravsten på rad og række, blankpolerede og omtrent lige, kun 60–70 cm høje, med sokkel og forlorne ornamenter i guld, et kostbart og dårligt udstyr helt uden ånd. Hvor dette udstyr er monteret helt uden forsonende vegetation af buske og træer bliver det særligt uheldigt.

Man kan spørge sig selv hvordan det kan ske: De pårørende vil gerne have det så godt som muligt og lægger relativt mange penge i gravudstyret. De pårørende er ofte i en tvangssituation. Der bliver tilbudt et begrænset udvalg af typer som nævnt med oplysning om at dette kan tillades monteret på vedkommende kirkegård. Så sidder man der med kontrakten uden at andre muligheder er drøftet. Måske vil en natursten fra egnen være det eneste rette med eller uden behandling, måske med en lille tæt bjergfyrt ved siden af. Smedejernskors med sidselerede navneplader, et gravminde i træ, et sandblæst egekors med en vildrose ved foden?

De helt gode gamle ting vil altid have værdi fordi det er ægte sager, udsprungen af sund formsans og med logisk behandling af materialet. Det meste af dette kunsthåndværk har forsvaret sin plads i umindelige tider og er et solidt grundlag for videre arbejde, siger Karen Reistad til slut.

Vi siger herfra Karen Reistad til lykke med resultatet af mange års slid og dygtig indsats og håber at hun kan få sat foreningen i sving og få så mange som muligt til at brænde for sagen så der bliver et bredt fundament at bygge på.

Fra danske dagblade

10/11. Øbro Bladet: Modernisering af hegn og materialgård på Holmens kirkegård til ca. en million. Nye hegn, dels af træ, dels af murværk. Ny „Materialgård“ i 4 bygninger (arkitekt Preben Thorsen).

11/11. Århus Stiftstidende: Mallings kirkegård udvides med halvt så stort areal som det nuværende. Nyt kampestensgærde med indgang fra Lundshøjvej med låge tegnet af havearkitekt V. Rud Nielsen, Horsens, der også står for planlægningen af den nye afdeling. Indvielse til foråret.

11/11. Vestkysten: Den 13/11 indviedes den nye udvidelse på Agerbæk kirkegård. Arealet er på 3000 m² og anlagt efter forbillede fra Grindsted med lukkede gravgårde.

16/11. Viborg stifts Folkeblad: Ålestrup kirkegård påtænkes udvidet.

18/11. Frederiksborg amtsavis: Gilleleje ny kirkegård påtænkes udvidet for ca. 120.000 kr. (anlægsgartner Andreasen, Græsted).

19/11. Skive Folkeblad: Kirkegårdsudvidelse på Lemvig kirkegård er påbegyndt.

20/11. Århus Stiftstidende: Ørum kirkegård udvides.

22/11. Fyens Stiftstidende: Horne menighedsråd har købt areal på 500 m² til kirkegårdsudvidelse. Mindre parcel er erhvervet til indretning af ny P-plads.

28/11. Lolland-Falsters venstreblad: Rødby menighedsråd har fået godkendelse fra kirkeministeriet på et andragende om lån til færdiggørelse af kirkegården ved Rødbyhavns nye kirke. Der er bevilget et lån på 90.000 kr. som forskud.

29/11. Lol.-Falsters Venstreblad: Søllested menighedsråd forbereder at oprette en urnekirkegård. Planen går ud på at der omkring den nuværende kirkegård opføres en mur, i hvilken urnerne skal bevares.

29/11. Aktuelt: Torup sogns menighedsråd har vedtaget at anlægge en „De ukendtes gravsted“ på Lynæs kirkegård. Under forberedelse er også anlæg af en urnekirkegård.

30/11. Østsjællands Folkeblad: Menighedsrådet ved Magleby kirke har vedtaget projekt til urnegravplads på kirkegården (haveark. Torben Michelsen).

10/12. Møns Dagblad, Stege: Stege kirkegård skal udvides.

9/12. Vendsyssel Tidende: Sæby kirkegård udvidet med 9000 m², ialt 800 gravsteder. Udvidelsen har kostet 190.000 kr. og forventes at kunne tages i brug til foråret. Reguleringsplan for den ældste del af den gamle kirkegård foreligger.

11/12. Vendsyssel Tidende: Hjørring menighedsråd påtænker kirkegårdsudvidelse på et 12 ha stort areal nord for Hirtshalsvej. Arealet ejes af Sct. Cathrine kirke.

9/12. Amagerbladet: En del af Vor Frelzers kirkegård inddrages til gadeareal i overensstemmelse med overenskomst mellem Københavns magistrat og menighedsrådet for Vor Frelzers sogn, lyst den 20. august 1958. I henhold til overenskomsten skal magistraten efter kirkeministeriets nærmere approbation foretage og bekoste indhegning med mur den tilbageblivende del af kirkegården, ligesom flytning eller eventuel nedrivning af gartnerkontoret m. m. ved Prags boulevard og opførelse af en ny bygning hertil skal foretages og bekostes af magistraten. Der er allerede efter forhandling med gravstedejerne foretaget flytning af de på gadeudvidelsesarealet værende gravsteder. Samtlige disse arealerhvervelsesudgifter kan anslås at ville beløbe sig til ialt 225.000 kr. Fra Vor Frelzers kirkegård kan endvidere afgives areal til udvidelse af Amagerbrogade. Indstilling herom vil fremkomme i forbindelse med forslag til omlægning af krydset af Amagerbrogade- Amager Boulevard.

10/12. Holbæk Amts Venstreblad: Odden menighedsråd påtænker udvidelse af kirkegården. Der er indledt forhandlinger med grd. Lingen Jensen om erhvervelse af et areal af dennes jord syd for den nuværende kirkegård.

12/12. Aktuelt: Tikøb kommune har godkendt udvidelse af Ålsgårde kirkegård på 1600 m². Herfra går dog 340 m² til en ny vej. Hellebæk menighedsråd har købt arealet for 1650 kr. i Tikøb kommune.

13/12. Århus Stiftstidende: Glæsborg kirkegård skal reguleres for ca. 30.000 kr. På budgettet for 1967-68 er der afsat 10.000 kr. til regulering af den vestlige del af kirkegården.

13/12. Aktuelt: Græsted menighedsråd har ansøgt om 38.700 kr. til forskellige arbejder i forbindelse med regulering af kirkegården. Der skal nedlægges vand- og kloakledninger, hovedvejen asfalteres og muren mod Tulstrupvej rettes ud.

14/12. Frederiksborg Amts Avis: Kirkegården i Oppe Sundby skal udvides med ca. en tdr. land. Grundprisen 30.000 kr. Anlægsudgifter til udvidelsen skal fremskaffes ved optagelse af lån, eventuelt i stiftmidlerne.

14/12. Sønderjyden: Havnbjerg kirkegård skal udvides med et 1,08 ha stort areal syd for Havnbjerg mølle. Arealet ejes af menighedsrådet. Hele arbejdet vil koste ca. 100.000 kr.

14/12. Viborg Stifts Folkeblad: Løvel menighedsråd har for et kommende regnskabsår afsat 5.250 kr. til at fuldende den omfattende kirkegårdsregulering.

15/12. Lol.-Falsters Venstreblad: Menighedsrådet i Stubbekøbing har igangsat anlægningen af kirkegårdsudvidelse på 2 tdr. land (kirkegårdsinspektør J. Birksø).

15/12. Aarhus Stiftstidende: Framlev kirkegård skal udvides for ca. 105.000 kr.

15/12. Aarhus Stiftstidende: Menighedsrådet har afsat 10.000 kr. til kirkegårdsudvidelse. 1. etape omfatter arealet øst for kirkegården. 2. etape kolonihaveområdet ved Elsegaardsvej. Dette areal er erhvervet ved mageskifte med kommunen, som følge af Øster Alles gennemførelse. Der planlægges en urnekirkegård.

15/12. Horsens Folkeblad: Odder kirkegård skal udvides.

15/12. Aktuelt: Vinderød kirkegård får i 1967-68 udgifter på 52.000 kr. Salg af gravsteder indbringer årligt 1.000 kr. 51.000 kr. skal lignedes

på menigheden. Den store udgift fremkommer, dels ved at kirken overtager alle begravelsesomkostninger, dels ved en ny regulering omkring kirken og ved planlægning af en ny kirkegård. I 1953 blev der udvidet med 8 gravgårde, i de forløbne 13 år er mere end halvdelen af disse taget i brug.

15/12. Aktuelt: Frederikssund menighedsråd har nedsat et udvalg der skal undersøge behovet for en ny kirke og kirkegård i Frederikssunds østlige kvarter.

16/12. Vendsyssel Tidende: Horne menighedsråd har afsat 10.000 kr. til køb af jord til kirkegårdsudvidelse og kirkerestaurering.

16/12. Fyns Tidende: Horne menighedsråd vil købe ca. en tdr. land fra Lejs Elmerdal til brug for udvidelse af kirkegården. Endvidere købes et mindre areal til udvidelse af p-plads ved kirken.

17/12. Ny Dag: Nr. Alslev kirkegård skal udvides til foråret.

17/12. Skanderborg Amts Avis: Hørup menighedsråd udvider kirkegården og bygger nyt kapel i 1967.

17/12. Aktuelt: Gelsted og Brørup menighedsråd har lukket for begravelser på den nye kirkegård. Menighedsrådet vil søge om anlægelse af urne- og plænebegravelsespladser.

20/12. Ny Tid Aalborg: Kirkegårdsbestyrelsen for Sdr. kirke har ansøgt Aalborg byråd om 41.000 kr. til kultiveringsarbejder på Sdr. kirkegård.

21/12. Fyns Tidende: Menighedsrådet i Svanninge har godkendt en plan til udvidelse af kirkegården på den hidtidige præstegårdsjord. Særlig afdeling for urnebegravelser og for anonyme grave planlægges.

21/12. Dannevirke: Vojens kirkegård skal udvides med ca. 3 ha. Menighedsrådet har købt jorden af kommunen. Planen er godkendt af kirkeministeriet (havearkitekt R. Christensen, Aabenraa).

21/12. Horsens Folkeblad: Juelsminde kirkegård skal udvides. Plan og overslag er godkendt af kirkeministeriet. Overslag fra 1. dec. 1966 er på 120.000 kr. Den midlertidige udvidelse der anlagdes på præstegårdshavens jord kostede 33.000 kr. (havearkitekt V. Rud Nielsen).

21/12. Vejle Amts Folkeblad: Egtved menighedsråd har afsat 20.000 kr. til køb af 13.720 m² til udvidelse af kirkegården. Arealet ligger vest for kirkegården og er dels privateje, dels jordrentejord.

22/12. Aktuelt: Assens menighedsråd planlægger omregulering af den gamle del på nye kirkegård.

Fra norske dagblade

28/10. Sunnmørsposten: Aaram kirkegård skal udvides.

29/10. Dagningen: Lillehammer kommunestyre har godkendt plan til udvidelse af kgd. i Søre Aal (haveark. Braland).

31/12. Morgenavisen: På Os kgd. er ny afd. med 150 grave indviet.

1/11. Hadeland: Nyt gravfelt på kgd. i Grua er indviet.

3/11. Romerikes blad: Ny kgd. ved Eidsvoll skal indvies. Den nye afd. ligger syd for Wergelandslunden (haveark. Tr. Lyftingsmo, Oslo).

3/11. Fremtiden: Udvidelsen af Slemmestad kgd. igangsat. Det praktiske arbejde er overgivet til maskinstationen Ragnvald Berget, Aaros for 11.600 kr.

3/11. Varden: Til foråret bliver den nye afd. på 27 mål på Eidan-ger kgd. taget i brug.

8/11. Dagen: Planer om udvidelse af Hafslo kgd. Ny afd. med plads til 360 nye grave. Arealet er på ca. 1.750 m² og skal omgives med et naturstengærde (haveark. Knut Fossaa & Sveinung Skjold).

10/11. Valdres: Kgd. udvidelse og p-plads til Rogne kirke næsten fuldført (haveark. Breland).

10/11. Aftenposten: Kirkegårdene i Oslo (under ledelse af Poul Sæland) gennemgår en omfattende regulering. Monumenter og stenrammer fjernes for at give gravgårdene et parkmæssigt udseende. Østre

gravlund, Gamlebyens og Nordre gravlund er fuldførte. Vestre, Vor Frelsers gravlund og V. Aker kgd. er under fuldførelse. Mindesmærker og grave af kulturhistorisk værdi er overtaget af Oslo kommune og forbliver urørte på stedet.

10/11. Østlands-Posten: Planer om urnelund på Langestrand gamle kgd.

18/11. Vestfold: I et forslag til en reguleringsplan for Bankløkka-området i Horten på 130 dekar, vises en udvidelse af kirkegården på 42 mål over Bankløkke og frem til en planlagt forlængelse af Løkka-gata. Udvidelsen kan dække Hortens behov i ca. 20-25 år.

25/11. Sygnabladet: Jostedal kirkegård skal udvides. 1.728 m² af præstegårdsjorden skal anvendes, prisen er 1,50 kr. m² ialt 2.592 kr. Der er 29.368 kr. til rådighed for udvidelsesomkostninger (haveark. Knut Fossaa & Sveinung Skjold).

30/11. Fædrelandsvennen: Udvidelse af kgd. i Vennesla.

1/12. Harstad tidende: Nyanlæg ved Harstad gravlund til 23.000 kr.

2/12. Brønnøysunds avis: Udvidelse af Brønnøy kgd. med 19.260 m² er godkendt af kirke departementet.

3/12. Haugesunds avis: Bremnes kirkegård skal nu drænes. 1. etape koster ca. 37.500 kr. Hele arbejdet er anslået til ca. 86.000 kr.

6/12. Sjenens blad: Forhandlinger om kirkegård for Finnsnes-området i Andersdal. Parcel „Rimfrost“ ønskes købt for ca. 25.000 kr. Parcel af J. Bendixens ejendom ønskes købt og tillagt Øvre kgd. ved hovedkirken på Bjorelvnes.

6/12. Porsgrunns dagblad: Borgestad menighedsråd påpeger overfor Skien kommune behovet for en udvidelse af kirkegården.

6/12. Fædrelandsvennen: Vennesla kommunestyre i tvivl om det udpegede areals egnethed som kgd. Kostbar dræning og stor påfyldning giver betænkeligheder. Kun 30 grave tilbage på nuværende kgd.

8/12. Fædrelandsvennen: Udvidelse af kgd. i Gyland på 4,2 dekar.

14/12. Vestmar. Drangedal kirkegård skal udvides med 3 dekar af præstegårdsjorden. Kommunen påtager sig alle udgifter. Haveark. Kjell Lyngseth har udarbejdet reguleringsplan for den nuværende kgd. samt for tillægsarealet.

15/12. Morgenavis: Planer om udvidelse af Aalgaard kgd. (haveark. Fossaa & Skjold).

15/12. Finmarksposten: En katolsk kgd. i Alta skal restaureres. Idrætskonsulent Casper Øvre, biskop Wempler og pastor Strøm går stærkt ind for bevarelse af dette historiske mindesværke. Den katolske menighed mener at de sidste begravelser fandt sted i 1860.

17/12. Trønder-avisa: Hegra kgd. skal udvides med ca. 1 dekar.

19/12. Øvre Smaalene: Enebakk kirkegård udvides i syd-øst.

20/12. Indre Aakershus blad: Nye kirkegårdsvedtægter for Sørums, Frogner og Blaker godkendt af kommunestyret. Uddrag af vedtægterne: „mindesmærker bør være af natursten, træ, støbejern eller smedejern. Mindesmærker af cement eller kunststen tillades ikke. Duer, fotografier og nipsgenstande af porcelæn, fajance, marmor, metal el. lign. bør hverken bruges alene el. sammen med mindesmærket.“ Gravfesteafgiften er 20 kr./20 år. Pengene går til kirkens budget.

20/12. Varden: Nenset kirkegård skal udvides.

22/12. Bergens arbejderblad: Eidsvaag kgd. udvides foreløbig med 222 grave. Udgifterne hertil er ca. 186.200 kr. Kommunen har tidligere købt 14.324 dekar kgd. udvidelse. Dette areal giver plads til ca. 1600 grave.

30/12. Dalene tidende: Udvidelse af Hyllestad kgd. På kommunebudgettet 1966 er der afsat 6.000 kr.

30/12. Firdaposten, Florø: Godkendelse af kirkegårdsudvidelse af Reed kgd. Overslag over anlægsudgifter på ca. 25.700 kr. (haveark. Sofrein Skrivervik kgds. konsulent Gunnar Eide).

Fra tidsskrifterne

„Kriegsgräberfürsorge“ dec. 1966, der udgives af den tyske organisation, der foranstalter sammenlægningerne af tyske krigsgrave overalt i verden og får store tilskud hertil fra den tyske regering, ser tilbage på 1966 og konkluderer:

Der er nu ialt indrettet 42 egentlige tyske soldaterkirkegårde fra den anden verdenskrig.

I Sverige er der uden vanskeligheder flyttet ca. 300 grave til de 3 nuværende afdelinger i Göteborg, Hälsingborg og Trelleborg.

I løbet af vinteren skal resten, d. v. s. godt 100 tyske krigsdøde samles i Östergarn på Gotland, i Haparanda og på øerne Stensholmen og Öckerö ved Göteborg. Herefter er der ialt 706 tyske statsborgere fra de to verdenskrige begravet på de nævnte særlige kirkegårde i Sverige. I Danmark er der ved udgangen af 1966 afsluttet exhumering på øerne og i halvdelen af Jylland. Her har 91 menighedsråd nægtet gravflytterne adgang.

„Kriegsgräberfürsorge“ fortsætter imidlertid uhindret på de øvrige kirkegårde og vil i løbet af vinteren kun mangle at exhumerer de 1034 grave, der befinder sig på de 91 kirkegårde.

Det er det første og eneste vesteuropæiske land, der har lagt hindringer i vejen og det eneste af dem der mangler at blive gennemgået.

Sten 4.1966 udgivet af den svenske stenindustri omtaler den seneste svenske gravmonumentkonkurrence indbudt af Svenska Pastoratens Riksforbund, Svenska Eldbegängelsesforeningen og Föreningen Sveriges Kyrkogårdsföreståndare. Der indkom ialt 260 forslag! Jo, svenskerne er meget virksomme på dette område. Konkurrencen vil senere blive omtalt i „Vore Kirkegårde“.

Flymo S·V·æ·V·e·r mens den klipper

Flymo professional klipper helt ind under buske, træer og bænke. Ved plænekanter svæver Flymo professional 6-10 cm ud over kanten, mens græsset løftes og kniven klipper.

Mange professionelle sparer hver dag tid og penge med FLYMO:

»Jeg har aldrig set noget lignende før. Flymo professional er uovertruffen på skråninger og til klipping af langt græs. Jeg kan anbefale den på det bedste« siger entreprenør Osva Carlson, Bredekilde, Kalundborg.

»Arbejdstimerne er blevet nedskåret med 2/3 del. Jeg vil med glæde anbefale FLYMO til enhver greenkeeper eller anlægsgartner« siger mr. L. Beetham, Huddersfield Golf Club.

Flymo- professionel

Flymo-forhandleren vil med glæde demonstrere den ny FLYMO professional for Dem. Send venligst kuponen ind idag - og tag hermed første skridt til en nedskæring af omkostningerne.

Jeg vil gerne vide mere om Flymo professional

NAVN

STILLING

ADRESSE

sendes til A. Hansen's Amagerfrø, Maskinafdelingen, Kastrup.

BØGH